

वेम । वाजसातयेऽन्नलाभाय देवं देवं रुवेम । अभ्यासे भूयांसमर्थं मन्यन्तः इति [निरु० १०. ४२.] यास्कः । कीदृशा वयम् देवया देवतायायात्म्यानुसंधानपरया धिया बुद्ध्या गृणन्तः स्तुवन्तः यद्वा देव्या स्वरादिसौष्ठवेन दीप्यमानया धिया स्तुत्या गृणन्तः ॥ ११ ॥

दिवि पृष्ठोऽअरोचताग्निर्वैश्वानरो बृहन् ।

क्षमया वृधान ओजसा चनोदितो ज्योतिषा बाधते तमः ॥ १२ ॥

मेधदृष्टा वैश्वानरो । योऽग्निः दिवि द्युलोके पृष्ठः सितः आदित्यात्मना स्थितः सन् अरोचत दीप्यते पृषु सेके निष्ठान्तः सेकः स्थितिरेव । कीदृशोऽग्निः वैश्वानरः विश्वेषां नराणां दितः । बृहन् महान् । किं च सोऽग्निः ज्योतिषा स्वप्रकाशेन तमः नैशं बाधते लोकानुग्रहायान्धकारं निवर्तयति । कीदृशः क्षमया वृधानः क्षमा पृथिवी तथा तत्स्था मनुष्या उपलक्ष्यन्ते मन्त्राः क्रोशन्तीति वत् भू-स्थैर्वर्णाश्रमिभिः नैर्दत्तेन हविषा वर्धमानः अत एव ओजसो चनोदितः ओषधिपाकक्षमेण तेजसा चनसेऽन्नाय दितः चन इत्यन्ननाम [निरु० ६. १८.] अन्ननिष्पादक इत्यर्थः ॥ १२ ॥

इन्द्राग्नीऽअपादियं पूर्वागात्पद्वतीभ्यः ।

द्विती शिरो जिह्वया वावदच्चरन्तिऽशत्पदा न्यक्रमीत् ॥ १३ ॥

सुहोत्रदृष्टा इन्द्राग्निदेवत्या प्रवह्लिका । हे इन्द्राग्नी अपात् स्वयं पादरहितापि इयमुषाः पद्वतीभ्यः पादयुक्ताभ्यः सुताभ्यः प्रजाभ्यः पूर्वा प्रथमभाविनी सती आ अगात् आगच्छति सा च तासां प्रजानां शिरो द्विती निद्रात्याजनेन प्रेरयित्री यद्वा शिरो द्विती द्विती त्यक्त्वा स्वयमशिरस्का सती जिह्वया प्राणिनां वागिन्द्रियेन वावदत् यङ्लुगन्तं भृशं शब्दं कुर्वती सती चरत् चरति प्रसरति अडभावः । एवं चरन्ती उषाः एकदिनेन त्रिंशत्संख्यानि पदा पदानि गमनसाधनभूतान्मुहूर्तान् नि अक्रमीत् नितरां क्रमते अहोरात्रेण त्रिंशन्मुहूर्तान्क्रामतीत्यर्थः ॥ यद्वा वाक्प्रक्षेप्यः । इन्द्रः प्राणः अग्निः पुरुषः हे इन्द्राग्नी युवयोरेवैतत्कर्म यत् अपात् पादरहिता गद्यात्मिका त्रयीलक्षणोऽयं वाक् पूर्वा प्रथमभाविनी सती आ